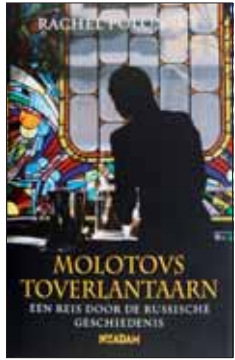

WOORD, KLANK & BEELD

BOEK GESCHIEDENIS

De boeken van Molotov
Rachel Polonsky

De Rus Vjatsjeslav Molotov (1890-1986) was minister van Buitenlandse Zaken onder Stalin. Hij was ook een van diens trouwste trawanten. De communistische voorman was mede verantwoordelijk voor de grote zuiveringen in de Sovjet-Unie tijdens de jaren 1930 en ondertekende in 1939 het zogeheten Molotov-Ribbentropact, dat hij in naam van Stalin sloot met nazi-Duitsland.

Molotov is het ook die Midden-Europa als oorlogsbuit voor de Sovjet-Unie binnenhaalde. Zonder overdrijven is hij persoonlijk verantwoordelijk voor vreselijke misdaden en de onderdrukking van miljoenen. Na Stalins dood in 1953 viel hij in ongenade en verdween hij van het politieke toneel. Hij werd 96 en stierf net op tijd om de ondergang van het communisme niet te hoeven mee te maken.

De Britse schrijfster Rachel Polonsky belandt tijdens een verblijf in Moskou toevallig in het appartement waar Molotov zijn laatste jaren sleet. Dat bevindt zich in een gebouw, niet ver van het Kremlin, waar tijdens de Stal-

in jaren de elite van het land verbleef. Ze krijgt de sleutels van de bibliotheek van de communistische voorman, een schitterende boekenverzameling die blijkbaar nog grotendeels volledig is.

Aan de hand van haar ontdekkingen in de bibliotheek en wat uitstapjes tijdens haar verblijf vertelt Polonsky over de fascinerende recente geschiedenis van Rusland. De figuur van Molotov (en zijn bibliotheek) is daarin de rode draad. Blijkt dat Molotov gesigeneerde boeken verzamelde van auteurs die hij nota bene zelf tot de goelag had veroordeeld, de wreedaardige strafkampen van de Sovjets, waar miljoenen van ontbering omkwamen.

De lezer blijft achter met een dubbel gevoel. Enerzijds geniet je van de glans en de rijkdom van de Russische cultuur en literatuur. Anderzijds is er de onbeschrijflijke wreedheid van Stalin en zijn trawanten. Molotovs levensverhaal toont aan dat de Russische Revolutie haar eigen kinderen opat. De eerste generatie communisten werd genadeloos weggezuiverd door Stalin en Molotov, en was Stalin in 1953 niet overleden, dan was ook de trouwe paladijn voor het vuurpeloton geëindigd. (EDS)

Rachel Polonsky, *Molotovs toverlantaarn. Een reis door de Russische geschiedenis*, Nieuw Amsterdam, Amsterdam, 400 blz., 2010, 24,95 euro, ISBN 978 90 4680 745 3.

BOEK TOERISME

Fietsen rond abdijen
John Verbraeken

De abdijen behoren tot ons fraaiste religieuze erfgoed. De nog bestaande kloosters zijn voor velen ook een geliefd uitstapdoel. Deze bundel biedt hen twaalf cirkelvormige fietstochten in de buurt van abdijen in België en Nederland.

De bekende oorden komen ter sprake: Westmalle, Westvleteren, Zundert, Chevetogne. Vaak combineren beide auteurs twee abdijen in één tocht. Er zijn ook ontdekkingen te doen. Vanuit Maaseik leidt een fietstocht niet alleen naar de verdwenen zuster-gemeenschap van het witte stadje Thorn, maar ook naar de weinig gekende trappistenabdij van Lil-

bosch in Nederlands-Limburg, waar ze biologisch vlees verkopen. De tocht die in Orval vertrekt, loopt dan weer grotendeels over Franse bodem.

Van elke tocht (die meestal zestig kilometer bedraagt) bieden John Verbraeken en Danny Van Tricht een uitgebreide beschrijving plus, naast alle noodzakelijke informatie, een handzaam kaartje. De auteurs vergeten ook niet het verhaal van de abdij te vertellen, wat er te doen is en voor de vromere wielertoerist vermelden ze ook de uren van de gebedstijden. (EDS)

John Verbraeken & Danny Van Tricht, *Fietsen rond abdijen in België en Nederland*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 159 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5826 679 8.

CD KLASSIEK

Pianomuziek uit Tsjechië
Benda, Pichl, Vranicky

Zeker in de Oostenrijkse periode stonden Praag en Olmütz bekend als belangrijke plaatsen voor de muziek. Violiste Gabriela Demeterova treedt wereldwijd op met grote orkesten, maar is toch zeer beslagen in vertolkingen van de baroktijd. Weliswaar bespeelt ze een relatief modern, heel weluidend instrument, een viool

van Giuseppe Rocca uit 1855, maar verder is ze geheel gewonnen voor de grote principes van de 'tijdsgetrouwe' uitvoering van de oude muziek, onder meer door de aanwending van de 'oude stemming'.

Ze laat ons op deze cd genieten van drie machtige vioolconcerto's. Het eerste is van Frantisek Benda (1709-1786), het tweede van de hand van Vaclav Pichl (1741-1805) en het laatste geschreven door Antonin Vranicky (1761-1820). Drie generaties overspant zij in deze opname. Benda, wiens loopbaan tot in Potsdam liep, stelt zich hoogst origineel op en neemt merkbaar afstand van de toen overheersende Italiaanse mode.

Pichl werkte jarenlang in Italië als *maestro di capella* van aartshertog Ferdinand in Milaan. Hij keerde pas naar Praag terug, toen het Franse leger Italië onder de voet liep. Helaas voor hem doken dezelfde troepen kort daarna ook in zijn vaderstad op, waar zijn huis in de as werd gelegd en de arme Pichl de dood vond tijdens

een vioolconcert in het paleis van prins Lobkowitz. Zijn muziek is galant en maakt een synthese van de vroege Weense stijl en de Italiaanse.

Vranicky ten slotte trok uit Brno naar Wenen, waar hij carrière maakte. Ook hij werd aangeworven door Lobkowitz, niet enkel voor diens paleisorkest in Wenen maar ook voor het musiceren in diens zomerresidenties. Hij hoort helemaal thuis in de hoogklassiek, al kun je in zijn composities hier en daar al sporen van de vroege romantiek horen. Een ontdekking: heerlijke melodieën, vloeiend gespeeld. (JC)

Benda, Pichl, Vranicky, *Violin Concertos*, door Gabriela Demeterova (viool) met het Praags Kamerorkest onder leiding van Milan Lajcik, Supraphon (distributie coda), SU 3977-2, 12,25 euro.

CD KLASSIEK

Klassiek voor accordeon

Haydn

Papa Haydn was een man met veel humor en het zou hem meer dan waarschijnlijk geplezierd hebben dat de jonge accordeoniste Viviane Chassot het aandurfte een aantal van zijn klavierwerken op dit instrument uit te voeren. Verrassend is het alleszins, maar ook weer niet helemaal ondenkbaar, want het gaat juist om muziek die Haydn niet voor de welluidende sound van een gigantische vleugelpiano schreef, waarop thans zijn werk vooral wordt uitgevoerd. 'Klavier' betekende in zijn tijd allereerst klavecimbel, klavichord en pianoforte, instrumenten die minder volumineus waren en waarvan de klank heel expressief en fris was. Dat is in zekere mate

ook het gevoel dat je krijgt bij de uitvoering op accordeon.

Chassot zelf merkt op dat de variabele en flexibele klankvorming die dit balginstrument oplevert enorm veel schakering toelaat. Opmerkelijk is dat de accordeonklank tegelijk ook een soort intimiteit suggereert die werkelijk deze mooie en vaak uitgevoerde muziek van Joesph Haydn een diepte verleent, die soms op piano ver te zoeken valt. Een geslaagd experiment. (JC)

Joseph Haydn, *Piano Sonatas (Hoboken-Verzeichnis XVI:37, 25, 40 & 34)*, door Viviane Chassot (accordeon), Genuin (distributie codex), GEN89162, 21,15 euro.

CD KLASSIEK

Nocturnes
Chopin

Dit jaar vieren we de tweehonderdste geboortedag van Frédéric Chopin (1810-1849). Chopin kwam ter wereld in het dorp Zelazowa Wola in het Poolse hertogdom Warschau als zoon van een Poolse moeder en een uitgeweken Franse vader. In zijn vroege levensjaren stond hij al bekend als een wonderkind op de piano. In november 1830, twintig jaar jong, vertrok hij naar Parijs. De Pool was natuurlijk bovenal een geniaal virtuoos, haast nog meer dan componist. Dat paste perfect in het toenmalige muzikale plaatje, want de negentiende eeuw werd werkelijk op de kaart

geplaatst door een keur van virtuoze vertolkers en improvisatoren. Chopin zelf gaf evenwel zelden concerten.

Eigen aan het Chopins genie is dat hij erin slaagde in zijn composities zijn eigen virtuoze pianotechniek tot uitdrukking te brengen zowel als een muzikale wereld te creëren die helemaal 'klopt', en althans helemaal past bij zijn persoon. Hij entte zijn composities deels op Poolse muziek. In zijn mazurka's en polonaises vind je Poolse invloeden terug, waarin het heimwee doorstraalt. Daarnaast is de componist ook zeer bekend om zijn ballades, nocturnes, etudes en walsen.

Chopin én zijn muziek staan voor het feest van de melancholie. Melancholie als het poëtische antwoord op de zwakke kracht van de mens tegenover het lot en de gevoelens. Die intimiteit is echter ook een feest voor de luisteraar. Hoe zwak en broos de mens Chopin en zijn muziek ook is, toch tilt de intensiteit van onze ontmoeting met deze kunst ons uit boven de breekbaarheid van het dagelijkse bestaan en van de liefde. Wellicht is dat de reden waarom Chopins duistere nachtmuziek ons uiteindelijk niet verweest achterlaat, maar door de enge verbinding van wondere melodieën

en fragiele ritmes een onverwachte harmonie laat ervaren.

Dergelijke muziek heeft goede uitvoerders nodig: onhandig gespeeld wordt het werk lomp, te traag wordt het kleverig als gesmolten suiker. Je moet er fijnzinnig mee omgaan. Omdat het knisperen van de verpakking bij het openen wezenlijk is voor het plezier van het ontdekken van het geschenk.

François Chaplin is geen clown, hij maakt van deze nocturnes een buitengewone beleving. Luister maar naar Nocturne Opus 9, nummers 1 en 2. Een cadeautje van Chopin aan madame Camille Pleyel, zelf een groot pianiste en schoondochter van de componist en pianofabrikant Ignaz Pleyel. Als dat geen muziek is. (JC)

Frédéric Chopin, *Les Nocturnes*, door François Chaplin op een Yamaha concertvleugel, 2 cd's, ZigZagTerritories (distributie harmonia mundi), ZZT 100203.2., 29,40 euro.